

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Institutiones Canonicae Sive Ius Ecclesiasticum

Wiestner, Jacob

Monachii, 1705

III. De Gregorianæ Constitutionis Obligatione & Interpretatione.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62668](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62668)

Incarnationis Dominice mill. quingent. nonag. primò, nonò Calendas Junii, Pontificatus nostri annò primò.

ARTICULUS III.

De Gregorianæ Constitutionis &c. Obligatione & Interpretatione.

SUMMARIUM.

31. Constitutione Gregorii XIV. hodie standum,
32. Ex mente Doctorum, eâ posteriorum:
33. Eâque observanda est in provinciis omnibus:
34. Licet Roma tantum fuerit promulgata.
35. Eâ sublata etiam sunt Consuetudines, derogantes Immunitati,
36. Quin tamen illis vis contra hanc adempta sit in futurum:
37. Dummodo alicubi introducta probentur.
38. Canones Immunitatis dubios interpretatur Lex:
39. Clari tamen præ ista in Romanæ Ecclesie,
40. Et Imperii etiam terris observantur.
41. Juris Asyli interpretationem strictam:
42. Et huic latam præferentium Opinio:
43. Quæ consentanea est Juri utriusque,
44. Et meliori nititur ratione.

31. **R**elata Constitutionis dispositione, tanquam Asyli Jure novissimo, hodie in utroque foro standum, arg. c. 1. de Constitut. in 6. & l. Sed & posteriores 28. ff. de LL. communis sensus est DD. ejus

editione posteriorum fere omnium, qui cum Barbosa Jur. Eccles. Lib. 2. cap. 3. Jordano Lucubrat. Lib. 11. tit. 3. Bonacina disp. 3. de I. Decalogi præcepto q. 7. Palao Tract. 11. disp. unica à p. 5. Diana p. 1. & l. tract. 1. utrobique toto, Delbene de Immunit. cap. 16. Zypæo in Anallysi Consult. & Respons. Canonic. ad hanc Rubr. Fagnan. in c. Inter alia 6. Rubr. cit. Haunoldo Tom. 6. de I. & l. tract. 1. à n. 139. Sperello Decif. 22. 23. 50. 101. 185. &c. & Pignatello Tom. 1. Consult. 175. n. 7. Tom. 2. Consult. 37. à n. 5. Tom. 9. Consult. 17. à n. 18. Consult. 18. à n. 1. &c. suas de Locali Ecclesiarum Immunitate lucubrationes & doctrinam relatæ Constitutioni conformare studuerunt, manifestò indicio, istam pro Jure communi Ecclesiastico ab omnibus haberi.

Quare in propositâ Immunitatis materia ea præcipue habenda præ oculis, & in occurrentibus casibus præ aliis consulendi sunt DD. illius editione posteriores: quique Commentarios suos novissimo ejus Juri & uniformi Regulæ conformare studuerunt. Quod exemplo suo posteritati luculenter testatus est Prosper Farinacius, famigeratus ille Urbis quondam, nunc Orbis totius ICT. dum, quæ Praxis sue Criminal. q. 18. indefessâ industriâ & accuratione maximâ antiqui Juris Regulis conformavit; ne, à Justitiæ femita recessisse ipse, & alios abducere voluisse, videri posset, operosiùs accuratiùsque cœgit in Appendicem de Immunitate, Practicæ suæ Operi adjectam: quâ Sacrorum & Religiosorum locorum Immunitatem secundum normam Constitutionis Gregorianæ ad publicam utilitatem felicissimè explicavit.

Non desunt tamen, qui hanc Gregorii XIV. Constitutionem non in omnibus provinciis locum habere existiment. In quem

32.

33.

In quem sensum abducuntur tergemina ratione.

Prima est; quod ad ea duntaxat loca se extendat, in quibus aliqua indulta, privilegia & gratia, Immunitati derogantia prius à Sixto V. & Pio etiam V. concessa vigerunt, ut contendit Gutierrez *Practic. Civil. Lib. 3. q. 1. n. 36.* & colligi videtur ex eo; quod Gregorius Papa solum intenderit occurrere incommodis, ortis ex varietate & usu facultatum & indultorum à memoratis Prædecessoribus concessorum, ut dictæ Constitutionis in titio insinuat.

Verum hæc ejus interpretatio non solum contraria est communi sensui DD. qui post dictam Constitutionem scripserunt: sed falsitatis apertè convincitur ex ipso ejus tenore, quò laudatus Papa differtè profitetur, se absurdis & scandalis, quæ oriebantur ex diversitate & differentis Curiarum ac tribunalium circa Immunitatem obviare, & differentias hujusmodi ad uniformem Regulam reducere: & postea subdit, se circa Immunitatem *Ad terrorem delinquentium & cœrenda eorum facinora aliquid permittere ultra id, quod prisca illa majorum disciplina & verus SS. Canonum norma præscripserat.* Unde colligitur, ejus mentem fuisse, circa reos aliquid permittere ultra sacros Canones, quorum statuta omnes obligant, *c. 1. de Constitut. & præscribere Regulam uniformem ab omnibus observandam, Farinac. cit. Appendic. cap. 2. n. 8. & Palao cit. p. 5. n. 1.*

34. Altera; quòd leges, tam Ecclesiasticæ quàm Civiles, non obligent: nisi fuerint promulgatæ, *h. Leges post can. In istis 3. dist. 4. & l. Leges 9. C. de LL. Constitutio autem Gregoriana non ubique, & fortassis in sola Italia & Romæ tantum fuerit promulgata.* Sed etiam

hæc ratio vim non habet; quia Constitutiones Apostolicæ per se obligant, postquam in Curia Romana publicatæ, & in acie campi Floræ atque ad valvas Basilicæ BB. Apostolicorum sunt affixæ, & pro publicatis habentur in Cancellaria; ut pluribus explicatum est *Lib. 1. Tit. 1. à n. 68.*

Tertia; quòd dictæ Constitutioni & aliis juribus, sacram Alysiam spectantibus, derogatum sit Consuetudine, quæ Ecclesiis competens Alysii Jus alicubi sublatum, *cit. Tholof. cap. 22. n. 3. & id passim restrictum, Clarus §. fin. q. 39. n. 3. testes sunt.* Sed non majores omni justâ exceptione; cum enim illius Constitutionis ignarum utrumque fuisse, semper, quò vixere, & posteritati relicta Monumenta factis prodant, de contraria illi consuetudine testimonium perhibere neuter potuit.

Quin, dictæ Constitutioni Consuetudine derogari posse, negant Sperellus *Decis. 105. n. 45.* Gutierrez *Practic. Civil. Lib. 1. q. 1. n. 12.* & plures alii, ea persuasi ratione; quòd ipso illius tenore, sicut privilegia, indulta & gratia, sic etiam Consuetudines Immunitati derogantes sublata videantur; cum sublata *penitus omni differentia omnia jura ad unam tantum formam, ab omnibus ad unum tantum reducantur.* Ut unquam observandam *sublatâ,* quò ponderandum est verbum *sublatâ,* quò omnis alia forma, sicut privilegia & indultis, sic etiam locorum praxi & Consuetudine introducta excluditur. Idem cum DD. *cit. Diana p. 1. tract. 8. res. 1. n. 5. delimit imprimis ex verbis. Quòd si quis quacunque dignitate & auctoritate prædictum præmissorum, hoc est privilegiorum, indultorum & gratiarum, & quovis alio, etiam Consuetudinis, prætextu quòdpiam præter aut contra legem nostram Constitutionis tenorem assertore pro-*

re presumpserit. Dein ex §. Quare pro
sommisso verbis, Omnem dubitationem
submovere, abusus tollere, &c. decre-
vimus.

36. Verùm, etsi hinc, sicut privilegia
&c. sic etiam Consuetudines eò tempo-
re existentes omnes sublatas, rectè desu-
mant: probabilius tamen immunitatem
in posterum non solum privilegii & in-
dultis: sed Consuetudine quoque, sicut
augeri, sic etiam diminui, ac restrin-
gi posse, docent Laiman. *Lib. 4. Tracti.*
9. cap. 30. n. 2. Guazzinus *Defens. Reor.*
1. cap. 34. n. 1. & Barbosa *cap. 3. cit. n.*
32. ubi, in præsentia materia Consuetu-
dinis vim magnam esse, ait. Quod e-
tiam patet ex usu, quò reos olim hodiè
que, prælati Ecclesiarum non contradi-
centibus, ad carceres abstrahi, licet qua-
draginta aut triginta passibus non distent,
contra textum aut saltem communem in-
tellectum *can. Sicut antiquitus 6. can.*
Quisquis 21. & can. Definivit. 17. q. 4. &
alicubi simplices etiam fures Immunitate
non gaudere, contra Constitutionem
Gregorianam cum *cit.* Barbosa testis est
Palao *cit. p. 5. n. 5.* Ratio est; quòd Con-
stitutioni illi derogari valeat per legem:
& Canonice sanctionibus Immunitatem
statuentibus à se derogatū, fateatur ipse-
met Gregorius, dum *Aliquid*, inquit,
permutimus ultra id, quod à prisca illa
Majorum disciplina & à SS. Canonibus est
prescriptum. Cur non etiam Consuetu-
dine? cui legis vis adstruitur, *l. Diuina*
33. ff. de LL. cum tanquam corrupte-
la non reprobetur: & circumstantiarum
loci, temporis &c. mutatio, quæ legem,
etiam Consuetudinem rationabilem &
communitati utilem reddere possit.

Neque obstant, quæ Consuetudi-
ni Asyli juri deroganti opponit Ranbeck
Panoplie Immunit. disp. 4. cap. 3. n. 6.
se præcipue fundans in Concilio Triden-

tino, cujus PP. dum *SS. Canones, Con-*
cilia generalia omnia & alias sanctiones
Apostolicas, in favorem Ecclesiasticarum
personarum & libertatis Ecclesiasticæ con-
tra ejus violatores editas, exactè obser-
vari præcipiunt Sess. 25. cap. 20. de Refor-
mas. Consuetudines illis contrarias vi-
dentur annullare: & in autoritate Ur-
bani Papæ VIII. annullantis, reprobantis-
que & nullas ac reprobas semper fuisse
deklarantis omnes Consuetudines, con-
tra immunitatem Ecclesiasticam militan-
tes, *Constitutione*, quæ incipit *Roma-*
nus Pontifex, edita 5. Junij 1641. Hoc
enim ejus fundamentum solidum non est;
cùm neque allegatum decretum Synoda-
le, juxta dicta *n. 22.* neque memorati Pa-
pæ Constitutio de Immunitate Locali,
ejusque per reorum ad Ecclesias & Mona-
stera confugientium extractionem viola-
tione agat: sed de Personali solum &
Reali, Ecclesiasticas personas earumque
& Ecclesiarum res, bona & jura respicien-
te, ut utriusque textum expendenti pla-
nè constat.

Rectè tamen hoc locò Delbene *cap.*
16. cit. dub. 7. n. 4. notat, Consuetu-
dinem post & contra Constitutionem
Gregorianam in dubio non præsumi in-
troducendam; cùm sit quid facti ratione in-
troductionis: factum autem regulariter
non præsumatur, nisi demonstretur aut
probetur *l. 1. C. de Probat. & c. Cùm in*
Jure 31. de Offic. deleg. Parisius vol. 1.
Consil. & n. 14. & vol. 4. Consil. & n. 14.

Dubium est de Gregorianæ Consti-
tutionis & aliorum Jurium sacram Asy-
liam spectantiū interpretatione. Quam,
cùm illis proditum Ecclesiæ Jus clarum
non est, ex Imperiali legibus desumen-
dam, satis convenit inter DD. quòd sa-
crorum & Religiosorum locorum immu-
nitas Imperiali etiam Jure constituta sit
sub Rubrica *C. de His, qui confugiunt ad*
Eccles.

Aaaaa

Eccles. & leges, quibus ea constituta est, in Canonibus Ecclesiasticis disertè approbavit 36. ibi, *Quod Ecclesiastici Canones decreverunt & lex Romana constituit* 17. q. 4. & c. *Inter alia* 6. ibi, *Juxta sacrorum Canonum statuta & traditiones legum Civilium*, hâc Rubr.

39. Casu, quò hujusmodi leges à sacris Canonibus diverunt, hos in locis dominio Ecclesiæ temporali subjectis: illas verò in terris Imperii & Seculari saltem foro observandas, rati sunt Angelus de Maleficiis V. *Quod fama*, n. 59. & Alciatus de *Presumpt. Reg. 3. presump. 33. n. 5.*

40. At meliùs, sanctionibus Ecclesiasticis ubique, & in utroque foro standum, & occurrentes controversias secundum eas decidendas, defendunt melioris notæ DD. plerique cum Alberico in *Rubr. C. cit. Alexandro Lib. 7. Constitut. 45. n. 2.* Boerio *decif. 109. n. 3. in fine* & Farinacio *Appendic. cap. 2. n. 28.* Ratio perspicua est; quòd dicta Constitutio & aliæ sanctiones Canonice localem immunitatem spectantes sint jus concernens honorem Dei & venerationem Ecclesiarum: cujus Constitutio Ecclesiasticæ potius est potestatis quàm Secularis, arg. c. *Qua in Ecclesiarum 7. & c. Ecclesia 10. de Constitut.* imò leges Civiles, Ecclesias earumque & personarum Ecclesiasticarum immunitatem spectantes, vim potissimum habeant, quatenus Ecclesiis sunt favorabiles & à sacris Canonibus non discordant, per ea, quæ à DD. in *cc. cit. & tradita sunt* *Disert. Provem. n. 155. & 156.*

41. Qualis autem interpretatio abhibenda sit casu, quò dubitatur, an reus gaudeat Asylò, minus convenit inter DD. Et Covarruvias quidem *Lib. 2. Var. cap. 20. n. 4.* Decianus *Tractat. Criminal.*

Lib. 6. cap. 25. n. 14. & novissimè *Caral. de Luca Theatri V. & 1. de Immunitate disc. 2. n. 6. & disc. 10. num. 10.* præferunt strictam: cujus suæ Opinionis rationem reddunt Primò ipsam frequentiam & vicinitatem Ecclesiarum & domorum Regularium in Civitatibus ac locis frequentatis, facinorosos homines oblata tutelâ facile animantium ad delinquendum. Secundo, intentionem legislatoris, ad sacra & Religiosa loca contiguentibus concedentium immunitatem: quorum mens utique non fuit, indulgere hominibus truculentis ac sceleratis; sed induntaxat securitatem præstare, qui humanâ fragilitate aut casu aliquo crimina committunt. Tertio, quòd in concursu boni publici ac privati præferendum illud; ac proinde in dubio locorum illorum immunitas, quod publici boni ratio expulsa restringenda potius sit, quàm ob delinquentium favorem privatum extendenda.

His tamen non obstantibus

Sicut in cæterorum, sic etiam in Jurium Immunitatem spectantium expositione à verborum propria & communis usu recepta significatione non facile recedendum: in dubio autem Sacris & Religiosis locis ad eaque fugâ se recipientibus favorabili ac benignâ interpretationi locum esse, Marii Itali *Lib. 1. de Immunit. cap. 2. n. 21.* Barbozæ *Jur. Eccles. Lib. 3. cap. 3. n. 90.* Deciani hæc in re libi non constantis, *Lib. 3. Consil. 80. a. n. 19.* & aliorum præcipui nominis DD. frequentiori calculò approbata, Juris præ rationi magis consentanea doctrina est.

Juri quidem partim; quia, licet in odiosis Ecclesiæ nomine ex communi DD. sensu apud Sanchez *Lib. 7. de Matrim. disp. 15. a. n. 2.* interius duntaxat ejus corpus sive spatium, muris lateralibus, pavimento & fornice seu tabulato, parietibus qui post aram summam est, & huic op-

posito conclusum, veniat: in materia tamen Immunitatis, tanquam ipsi loco & confugis favorabili, Ecclesie nomen accipiendum est late; ut confugas fabrica etiam exterior, eique conjuncta domus, horti, atria, porticus interioris templi vice tueantur, per expressos textus *can. Si quis contumax 16. can. Id constituimus 29. Ec. 17. q. 4. Et l. Pareant 3. C. de His, qui confug. ad Eccles.* Imò, seclusa Consuetudine, illi extra hæc loca ad triginta vel quadraginta passuum spatium per circuitum progredi, neque inde abstrahi valeant, secundum communem multorum intellectum *can. Sicut 5. Et can. Deservit 28. q. 4. cit. partim*; quia ex antiqui Juris Regula ad Ecclesias profugum earum Immunitate generaliter defendebantur omnes: calus autem, quibus ista non gaudent, à Regula illa sunt exceptiones: quæ minus favorabiles sunt, quam ipsa Regula; ut in dubio isti inhærendum, pro eaque pronuntiandum sit; cum, qui Regulam pro se habet, intentionem habeat fundatam & probandi onus transferat in adversarium, qui stat pro exceptione: & si ista plenè non probetur, vincat per ea, quæ *arg. c. fm. de Restitut. spoliat. in 6. l. Ab ea parte 5. ff. de Probat. Et l. Illud 19. C. de SS. Eccles.* tradunt Felinus in *c. Quoniam 5. Ut lite non contest. n. 4. Jalon, in l. Cetera 40. ff. de Legat. 1. n. 4. Tuschus Practic. V. Regula, conclus. 92. à n. 1. Covarruvias Lib. 2. Var. cap. 12. n. 2. & Menoch. Recuperand. remed. 14. n. 32.*

44. Rationi verò; quia Immunitatis causa est pia & favorabilis; cum à Romanis tam Imp. quam summis PP. Ecclesiis concessa sit non tam intuitu criminorum ad eas fugientium, quam ipsius loci, Divini Numinis Majestati consecrati, Religionisque & Fidei Christia-

næ, *l. Presenti 6. ibi, Ipsis servatà locis reverentià, C. de His, qui confug. ad Eccles. can. Reum 8. ibi, Ut honor Ecclesiarum conservetur, q. 4. cit.* ideoque ejus per confugas extractionem violatio non tam personæ extractæ, quam Sancti loci & Religionis injuria Divinitatisque offensa nuncupetur à S. Augustino *Serm. 5. de Dedicat. can. Frater 9. can. Si quis 16. Ec. q. 4. cit.* Jurium autem causas pias & favorabiles, præsertim honorem Dei, istius cultui dicatorem locorum reverentiam, Religionis Christianæ æstimationem imediately concernentes, spectantium interpretationem latam strictæ præferendam, Orthodoxorum nemo est, qui inficias eat; cum honor Dei, Ecclesiarum reverentia, æstimationeque Fidei Christianæ favor publicus, *l. fm. Qui sil. legit. præcipueque attendendus sit, c. fm. de Convers. infid. Et Summa ratio sit, quæ facit pro Religione, l. Sunt persona 43. ff. de Relig. Et sumpt. fun.*

Confirmatur hæc ratio; quia Ecclesiastica Immunitas est specialis favor & beneficium summi Principis Reipublicæ utriusque, atque insuper concessa per modum legis, insertaque Corpori Juris communis: cujusmodi favores, beneficia & privilegia latam interpretationem recipere, ex *c. Quia 22. de Privileg. c. Olim 16. de V. S. Et l. Beneficium 3. ff. de Constitut. Princip. desumunt Sylvester V. Privilegium q. 3. Suarez Lib. 8. de LL. cap. 27. n. 3. Et Salas de LL. disp. 17. s. 6. n. 44.* Unde, quæ pro immunitatis restrictione allata sunt, planè corruunt.

Primum; quia, cum Ecclesiarum & domorum Regularium frequentia & vicinia non faciat, ut ipsis, & cujus cultui dicata sunt, Divino Numini minus reverentiæ & honoris debeat, concessam ipsis

A a a a a a

lam ipsis

fam ipsis sacram Asylia & hanc concernentia Jura non minuet aut restringet.

Alterum; quia ex legislatorum mente Asylia ista non eos tantum, qui casu, sed eos etiam, qui culpa dolove deliquissent, aliquando defendi, planum reddunt Jura, quibus ea est constituta.

Postremum; quia, ut jam dictum, Immunitas non tam privatus delinquentium, quam Ecclesiarum & Religionis Christianae publicus est favor, per *canon. & l. citr.* cum ex ea proveniens Divinitatis cultus, reverentia Ecclesiarum & Christianae Religionis aestimatio publice plus profit, quam obesse queat, poena criminis Ordinariae (quod conjugum, liberorum, hospitem, familiarium gratia, aut cognatorum supplicantium precibus non raro tribuitur) aliquando subtrahi nocentem.

ARTICULUS IV.

De Locis sacrâ Asylia gaudentibus.

SUMMARIUM.

45. Immunitate gaudent loca Sacra & Religiosa, ut sunt
46. I. Ecclesia consecrata:
47. Imò necdum consecrata,
48. Et necdum perfectè constructa.
49. II. Monasteria & domus Regularium:
50. Ecclesia Sc. nomen, cum de Pollutione Sc. strictè,
51. Cum de Immunitate agitur, latè sumendum est;
52. Ut totum ejus adificium seu fabricam:
53. Portam, scalam & coetum,
54. Hortos, areas, domos familiarium

Sc. comprehendat.

55. Asylia jure non gaudent Monasteriorum domus separata,

56. Nec templi sive parvis pariorior.

57. Eò tamen gaudet Ecclesia inveniata.

58. Et diruta, si sies sit reedificativa.

59. III. Camiteria conigua Ecclesia,

60. Et ab his etiam separata.

61. IV. Oratoria, publica & Episcopali;

62. Non privatâ auctoritate constructa.

63. V. Hospitalia eadem Episcopi auctoritate erecta.

64. VI. Venerabile Sacramentum charitatis.

65. Non tamen, postquam sumpta est Fidelia.

66. Immunitate non gaudet Olearum scorum.

67. VII. Secundùm aliquos etiam gaudet Ara Portarum.

68. Verius Immunitatis privilegium est.

69. VIII. & S. Cruci extra Ecclesiam erecta denegatur.

70. IX. Immunitate gaudet Palatium Episcopi,

71. Etiam ab Ecclesia separatum.

72. X. Eandem aliqui Cardinalium palatium,

73. XI. Et rubro Galero adstrunt.

74. XII. Uti & statuis ac palatium Regum Sc.

Regula generalis est, Asylia jure gaudere quavis loca Sacra & Religiosa, sive ad cultum Dei & SS. Venerationem, ad Missae sacrificia aliisque officia Divina per Consecrationem: & Religiosa ad eundem cultum venerationemque ad Pietatis & Misericordiae opera exercenda.